

Generalforsamling i Foreningen til bevarelsen af Mosebjerg og Stærhøj

21. februar 2015

Formandens beretning om bestyrelsens virksomhed i det forløbne år

Endnu engang velkommen til generalforsamling i Foreningen til bevarelse af Mosebjerg og Stærhøj.

Først vil jeg gerne sige, at vi er rigtig glade for, at der er mødt så mange op til generalforsamling her på Sundby Friskole i dag. Det vidner om sagens vigtighed, og det bekræfter os i, at det var en rigtig beslutning, vi tog, da vi for snart et år siden skiftede Foreningen til bevarelse af Mosebjerg og Stærhøj.

Og det med foreningens navn vil jeg gerne lige opholde mig lidt ved, inden jeg går videre med bestyrelsens beretning. Vi brugte nemlig en del tid på at tale os frem til et navn. På den ene side kunne vi være bekymret for, at der var for få, der, ved hjælp af navnet, ville kunne sætte vores arbejde ind i den rette sammenhæng, fordi Mosebjerg og Stærhøj er stednavne, der ikke – eller i hvert fald ikke på daværende tidspunkt, var kendte i den brede offentlighed. På den anden side var det jo netop det, vi så som én af vores opgaver, nemlig at udbrede kendskabet til disse to lokaliteter: Mosebjerg og Stærhøj. Vi ville give dem en plads i offentlighedens bevidsthed og sørge for, at ingen – hverken borgere eller politikere – kunne sige, at de ikke vidste, hvad Mosebjerg og Stærhøj er.

Det punkt er vi lykkedes godt med. Også selvom vi i offentligheden er blevet kaldt alt muligt andet: foreningen mod graveplaner, gravemodstanderne, molerfolket eller blot bange og utrygge naboer. Det er vi ikke. Vi er ikke bange. Og vi er ikke utrygge. Og vi er heller ikke modstandere af råstofindvinding. Vi er en forening, der arbejder for at bevare Mosebjerg og Stærhøj og de kvaliteter, som disse to lokaliteter har i sammenhæng med det omkringliggende landskab. Det er dette landskab på Nordmors og dets kvaliteter, vi tror på. Det er det, vi har bygget vores forening på. Og det er det, der er skyld i, at vi indimellem arbejder både dag og nat på denne sag.

Og nu til bestyrelsens beretning om foreningens virksomhed i det forløbne år. Ja, foreningens virksomhed i dets første år. Og klicheerne står jo lidt på spring, for det er jo svært at undgå at påpege, at det virkelig har været i begivenhedsrigt år for foreningen. Og at det er virkelig svært at forstå, at det kun er et år siden, foreningen blev skiftet. Men sådan er det altså. Det er ikke til at forstå.

I slutningen af februar 2014 holdt vi stiftende generalforsamling. Her blev vi hurtigt enige om, at det ville være en stor fordel for udbredelse af foreningens formål, hvis foreningen kunne have sin egen hjemmeside, hvor interesserede kunne orientere sig i baggrunden for foreningens arbejde, følge med i de aktuelle debatter omkring Mosebjerg og Stærhøj, og samtidigt se smukke billeder af landskabet – og selvfølgelig melde sig ind i foreningen.

Hjemmesiden kom op at køre allerede i begyndelsen af marts – takket være vores fantastiske webmaster. Vi er meget glade for hjemmesiden og synes, den fungerer rigtig godt.

Midt i marts kunne vi så offentliggøre foreningen. Vi udsendte en pressemeddelelse med overskriften: "Ny forening ønsker at bevare unikt bakkelandskab på Mors". Med henvisning til vores vedtægter skrev vi, at foreningen ville arbejde for at bevare det storslåede bakkelandskab, der strækker sig fra Vilsund i vest til Hanklit i øst, og at denne indsats var nødvendigt, fordi dette smukke landskab – pga. dets molerforekomster – var i fare for at blive ødelagt pga. massiv råstofindvinding. I pressemeddelelsen medtog vi landskabsbeskrivelser fra rapporten Molerindvinding på Mors fra 1985 og fra Miljøministeriet og Morsø Kommunes fælles projekt omkring landskabskarakterbeskrivelse fra 2009. Det var – og er – vigtigt for os at dokumentere, at landskabskyndige og andre eksperter på området, sort på hvidt har beskrevet og karakteriseret dette landskab som særligt værdifuldt. Det handler ikke om vores smag. Det handler ikke om hvilken natur, vi sætter pris på og kan lide at færdes i. Det handler om et landskab, der rummer så mange kvaliteter, og hvis værdi er så betydningsfuld, at det bør bevares for eftertiden. Det var dette budskab, pressemeddelelsen skulle udbringe.

Kort efter blev jeg kontaktet af en journalist fra Morsø Folkeblad, der gerne ville lave en artikel om foreningen. Det blev en rigtig fin artikel, som blev bragt d. 27. marts, og som tegnede billedet af en ny men i antallet af medlemmer voksende forening.

Det var selvfølgelig vigtigt for os, at foreningens formål blev formidlet klart og tydeligt. Men det var også vigtigt for os at påpege, at den gængse forestilling om, at der ikke var noget at gøre i forhold til at stoppe graveplanerne, var forkert. At en *graverettighed* ikke er det samme som en *gravetilladelse* – og at den forestående offentlighedsfase ikke handlede om at diskutere, hvilken transportvej man skulle vælge, men om at diskutere hvorvidt det var forsvarligt at påbegynde en molerindvinding i Stærhøj. For hvis folk blev i den opfattelse, at gravetilladelsen var givet forhånd, så ville det godt være op ad bakke for os at overbevise folk om at støtte vores sag.

Inden d. 1. april havde vi rundet 100 medlemmer og tallet steg for hver dag, der gik.

I april arbejdede vi intenst med at udbrede kendskabet til foreningen, og midt i april fik jeg en henvendelse fra Natur- og Miljøforvaltningen, der spurgte, om vi havde lyst til holde et oplæg på det kommende borgermøde i begyndelsen af maj, hvor Damolins ansøgning om indvinding og forvaltningens forslag til Kommuneplantillæg og Miljørapport var på dagsordenen. Og sådan et tilbud kunne vi jo ikke sige nej til. Her var en oplagt mulighed for at komme til orde og vise omverdenen, at Foreningen til bevarelse af Mosebjerg og Stærhøj havde mening i denne her sag.

Det, vi ville bidrage med til mødet, var ikke kun alle de væsentligste saglige argumenter for at politikerne *burde* afvise Damolins ansøgning til gravetilladelse - men også dokumentationen for, at politikerne faktisk *kunne* afvise en sådan ansøgning.

Nu skal man jo passe på med at bruge for mange kampmetaforer, men tirsdag d. 6. maj mødte bestyrelsen kampklædt op i Bjergby Forsamlingshus. Og jeg tror ikke, at der er nogen, der var til stede den aften, som vil sige mig imod, når jeg siger, at det var os, der løb af med sejren.

Men selv efter borgermødet i Bjergby, hvor det blev klart for enhver (eller i hvert fald næsten alle), at udfaldet af denne sag ikke var givet på forhånd, var der hos nogle af vore politikere et stort ønske at få sagen til at handle om transport, og vores påpegning af det problematiske ved at debatten i offentlighedsfasen var blevet ført på et forkert grundlag, og at det var et faktum, at politikerne faktisk godt kunne afvise af graveansøgning, blev kaldt "spidsfindigheder".

Ikke desto mindre indrømmer forvaltningen dog i et notat af 20.05.2014, at der kan meddeles afslag på en graveansøgning under forudsætning af, at der under sagsbehandlingen fremkommer nye oplysninger eller hvis politikerne vægter forhold anderledes end man gjorde ved udlægningen af råstofområdet. Det må siges at være noget af en U-vending.

Og i flere læserbreve forsøgte bestyrelsen at fastholde dette fokus i håb om, at politikerne ville tage denne opgave på sig – at de rent faktisk ville foretage denne afvejning og gøre op med sig selv og hinanden, om molerindvinding ved Stærhøj virkelig er det rigtige for Mors.

På kommunalbestyrelsens møde d. 2. juni blev det besluttet, at Forslag til Kommuneplantillæg og Miljørapport skulle sendes i offentlig høring fra d. 6. juni til d. 15. august. Ét medlem af kommunalbestyrelsen havde allerede i et læserbrev taget stilling og stemte nej, et andet undlod at stemme. 3 af bestyrelsens medlemmer deltog ved mødet og kunne konstatere, at selvom et stort flertal i kommunalbestyrelsen valgte at sende Kommuneplantillægget og Miljørapporten i høring, så skete det ikke uden en forudgående debat – ja, faktisk en heftig debat. Råstofindvinding på Mors var blevet sat til debat. Stærhøj var blevet andet og mere end et ukendt stednavn i politikernes bevidsthed. Jeg var selv til stede i byrådssalen for et par år tilbage, da kommunalbestyrelsen skulle tage stilling til, om man skulle anbefale en udvidelse af Stærhøjområdet. Da stemte alle for – uden diskussion og uden at løfte et øjenbryn. Så noget havde vi som forening da sat i gang...

I juni var spalterne i Morsø Folkeblad fyldt med læserbreve. Vi oplevede dog, at mange af skribenterne gerne ville afspore debatten, og erfarede også, at ting, som man siger i en sammenhæng, kan blive brugt mod én i en helt anden sammenhæng.

Dog var der mange læserbrevsskribenter, der hen over sommeren gav udtryk for, at de støttede vores sag og mente, at politikerne burde afvise Damolins ansøgning. Ikke mindst gik Danmarks Naturfredningsforenings lokalafdeling aktivt ind i sagen med en opfordring til alle om at se landskabet her omkring Hanklit som en helhed.

Samtidigt arbejdede bestyrelsen i juli og i begyndelsen af august på højtryk for at udarbejde en indsigelse på foreningens vegne. En indsigelse, der skulle have en sådan tyngde og saglighed, at den ikke ville kunne blive overset. Det blev til den 13

siders lange indsigelse, som I kan læse inde på vores hjemmeside. I resumeet skriver vi:

”Der er i Kommuneplantillægget og den miljørapport, som ligger til grund herfor, en lang række forhold, som enten ikke eller i utilstrækkelig grad er belyste. Vi er derfor af den opfattelse, at der i Miljørapporten ikke er tilvejebragt et tilstrækkeligt, dokumenteret og velbelyst grundlag for en politisk beslutning om vedtagelse af Kommuneplantillægget i den nu foreliggende form. Og det er desuden vores vurdering, at der alene baseret på de allerede foreliggende oplysninger er beskrevet så omfattende problematiske forhold, at en vedtagelse af Kommuneplantillægget er såvel miljø- som planmæssigt uforsvarligt”.

Og vi var ikke de eneste, der ønskede at blive hørt i denne sag. Ved høringsfasens afslutning d. 15. august var der kommet 49 indsigelser, og den overvejende del af disse indsigelser handlede om, at man skulle undgå gravning i Stærhøj. Det er også værd at bemærke, at de 49 indsigelser udgjorde ikke mindre end 183 sider. Så der var godt med læsestof til de politikere, der ved høringsfasens begyndelse gjorde meget ud af at opfordre alle til at give deres mening. Og til de embedsmænd i kommunen – og nu i regionen, som skal behandle alle disse indsigelser og bemærkninger.

I oktober indsendte Damolin en ansøgning til Naturstyrelsen om dispensation for at kunne deponere overjorden fra den påtænkte grav i Strandbeskyttelseszonen. Det finder vi dybt problematisk og har derfor fremsendt bemærkninger herom til Naturstyrelsen.

Derudover har Morsø Kommune meddelt Damolin dispensation fra Naturbeskyttelseslovens § 3. Denne dispensation har foreningen selvfølgelig påklaget over for Natur – og Miljøklagenævnet.

Så i forhold til Stærhøj-sagen følger vi den så tæt vi nu kan.

Samtidigt bringer det nye år mange nye opgaver i forhold til foreningens andet fokuspunkt, som er Mosebjerg.

Regionsrådet har udarbejdet en redegørelse om revision af Råstofplan 2012. I denne lægger man op til, at Mosebjergs status skal revurderes. Der er blevet lavet en

såkaldt miljøscreening, som kan findes på regionens hjemmeside. Den kan jeg love, at vi i bestyrelsen vil nærlæse, og der vil blive udarbejdet et hørings svar fra foreningen. Samtidigt vil vi gerne opfordre alle til at give deres mening om Mosebjergs fremtid til kende som enkeltpersoner i denne høringsfase, som løber frem til d. 6. marts. Bestyrelsen har desuden udarbejdet dette skriv, som I skal være velkomne til at læse igennem og underskrive, hvis I skulle have lyst.

Og nu vil jeg snart give ordet til Inger, som vil holde et oplæg om Mosebjerg og fortælle noget om baggrunden for, at Mosebjerg blev en del af det, der i dag er regionens råstofplan.

Men inden Inger tager over, vil jeg gerne benytte lejligheden til at sige tak til vores webmaster- og i dag også dirigent og revisorsuppleant - Jens Overgaard. Uden dig ved jeg simpelthen ikke, hvad vi skulle gøre.

Og så vil jeg selvfølgelig også sige tak til bestyrelsen. Hvis alle bestyrelser i landet var så hårdtarbejdende som jer, så ville der se ganske anderledes ud i Danmark. Men I er ikke kun arbejdssomme. I er også grundige, dygtige, pålidelige og udholdende. Det er en stor fornøjelse at arbejde sammen med jer. Og jeg er meget taknemmelig for at være en del af dette arbejdsfællesskab.